

ljana“ odveli so baje te dni kar natihoma v neki samostan ter ga endi zaprli za toliko časa, da car kaj družega ne ukrene. Tako se godi človekoljubnemu Tolstemu, ki je toliko dobrega storil stradajočim. Da se je tako zameril na dvoru, tega kriva je njegova odkritosrčnost. On je grajal vse, kar ni bilo hvale vredno. To pa gotovim krogom ni bilo po volji, da bi se njih slabo gospodarstvo javno grajalo. Nekatera poročila pa pravijo, da vse to ni nič res, kar se pišne o Tolstem.

Anglija. — Londonski šolski svet je tako zadolžen, da je treba plačevati samo 400.000 funtov šterlingov obrestij na leto. Zdaj izvolila se je posebna komisija, ki bo zadevo preiskovala in gledala na to, da dobi vzrok temu velikemu zadolženju. — 12. t. m. pričel se je na Angleškem zaradi preslabe plače splošni štrajk premogarjev. Vseh skupaj štrajka do 300.000 premogarjev. — V Londonu vršile so se te dni volitve v mestni zbor. Naprednjaki priborili so si veliko večino nasproti konservativcem.

Obrtnija.

O brušenji in likanji.

(Dalje.)

Razni brusi so tudi rudninskega izvira ter so okrogli in voglati. Okrogli brus je navadni drobnozrnati peščenec (Sandstein), a glede dobrote in rabljivosti vlada med brusi velikanska razlika. Ročni brusi ali oslice izvirajo od raznih rudnin, posebno od glinastih in kremikovih skriljavcev. Trdota, barva in ojestrost oslic je torej tudi zelo različna. Nekatero so sive, plavkaste, umazano zelene, rudečkaste, rumenkaste in celo črne. Med mehkiimi sortami slovi najbolj takozvana plava medena oslica (blauer Messing-Schleifstein), ki se rabi z vodo, saška oljnata oslica (sächsischer Oelstein), katero namakamo pri brušenji z laškim oljem ali pa z glicerinom in špiritom; dalje turška oljnata oslica ali levantinski kamen (levantinischer Schleifstein) in severnoameriški kanzaški kamen (Kansasstein). Turške oslice so sivkast dolomit, katerega pronicujejo kremikova zrna, kanzaški ali arkanzaški kamen pa je bel kremik, jako fin in trd in skorej prozoren, ko je z oljem napojen.

Brusi so navadno sive, belkaste, rudečkaste ali pa zelenkaste barve; fini so ali pa debelozrnati, trdi in mehki. Čim večja je trdota in zveza posameznih delov, tem bolji je brus. Mehki in krhki brusi se lahko popravijo, ako jih napojimo z razstopino vodnega stekla (Wasserglas); taki kamni postanejo zelo trdni in rabljivi.

Med rudninska sredstva za brušenje in gladenje spada nadalje kresilni kamen (Feuerstein), drnovec (Raseneisenstein), pesek, okujine (Hammerschlag) in steklo. Ostra zrnca teh in družih rudninskih tvarin zvežejo čestokrat s primernim lepilom v umetne oslice in bruse. Taki so zelo enakomerni, vztrajni in rabljivi. Ker so jako dobro skupaj spečeni, se smejo tudi hitreje vrteti, ne da bi se bilo bati kake nesreče.

Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Ljubljanska c. kr. strokovna šola. Na tukajšni obrtni strokovni šoli za lesno industrijo biva uže dalj časa c. kr. popotni učitelj za strugarstvo, g. Fr. Braun, da po naročilu naučnega ministerstva popolnuje uprav strgarskega oddelka, ki bode sedaj prava vzorna delarnica za ta obrt. Oddetek ima 8 stružnic, lesenih in deloma tudi železnih, preskerbljenih z vsemi modernimi pripomočki. Imenovani popotni učitelj je letos tudi napravil učni načrt za kovinsko tiskanje (Metalldruckerei) ter ga izdelal z učenci III. in IV. letnika. Vsled te nove uredbe bodo absolvirani učenci tudi večji kovinskemu tiskanju in odprlo se jim bode dokaj širše polje za zaslužek — V javno risarsko šolo se je vpisalo nad 30 obiskovalcev, ki zastopajo različne obrti. Ta obilni obisk pač živo pričča, kako potrebna je bila nova naprava — Ogledovanje šole je kaj poučno in ravnateljstvo rado dovoli vsakemu, ki se zanima za zavod, da si ogleda vse priprave in učna sredstva. Obrtnikom šola tudi posojuje strokovne knjige iz biblioteke in jim daje svoje zbirke povsem na razpolaganje. Želeti bi le bilo, da bi se vsi obrtni krogi tesno poprijeli zavoda, ki delajo le njim v prosopeh in korist.

Kako železne izdelke porujaveti (brünieren)? Železnim izdelkom, posebno pa puškinim cevem, radi damo rujavo povlako; s tem jih olepšamo, ob enem pa tudi proti ruji zavarujemo. — Rujavo barvo dobi železo, ako ga previdno in umetno prevlečemo s pravo rujò. Ta umetna skorja brani potem železo proti nadaljnemu vplivu zraka in mokrote. Da dosežemo opisani namen, lahko različno postopamo. Najbolj v navadi in najbolj pripravo je tako zvano antimonovo maslo ali klorov antimon (Antimonbutter ali Spiessglanzbutter), ki se tudi pod imenom „angleška sol za bronziranje“ (englisches Bronzersalz) prodaja. Teji soli pridenemo nekoliko laškega olja, potem pa oboje razmažemo tenko in enakomerno po železu, katerega smo poprej malo ogreli. Konečno postavimo dotični objekt nekaj dni na zrak, kjer se lepo porujavi. Ko se nam zdi dovolj rujav, ga skrbno osnažimo, z vodo čisto speremo, posušimo in z gladilnim jeklom (Polierstahl) zlikamo. Nekateri ga tudi z belim voskom zdrgnejo ali pa ga prevlečejo s firnežem vinskega cveta in šelaka, kateremu se pridene malo rudeče barve, imenovane zmajeva kri (Drachenblut).

Drugi puškarji pa postopajo drugače in dosežejo iste vspehe. Skrbno zlikano cev pomočijo enakomerno v zelo razredčeno solitrovo kislino ali ločnico (Scheidewasser); jeden del ločnice se vzame na 100 delov vode. S to tekočino treba cev pomočiti ter na solncu in prepihu posušiti. To se trikrat ponavlja, potem se pa cev skrtači z drateno krtačo (Kratzbürste), da odrgnemo ono rujò proč, ki se premalo drži cevi. Če treba, ponavljamo namakanje, sušenje in krtačenje še parkrat, dokler se ne naredi lepa, rujava povlaka. Če hočemo, da postane še bolj temna, raztopimo 1 del solitarno kislega srebrovega oksida (salpetersaures Silberoxid) v 500 delih destilovane vode in s to tekočino tako postopamo, kakor poprej z ločnico. Čim večkrat prevlečemo ž njo železo, tem bolj otemni; celo črno postane, če smo namakanje dostikrat ponovili. Konečno z drateno krtačo cev osnažimo in z voskom zdrgnemo.

Jako dober je tudi naslednji recept, ako hočemo železne ali pa jeklene izdelke lepo temno rujavo povleči: Raztopi 2 dela kristalizovanega železnega klorida (Eisenchlorid), 2 dela antimonovega masla, 1 del šiškove kisline (Gallussäure) v 4 do 5 delih vode. To raztopino razmaži z gobo po dotičnem železnem ali jeklenem izdelku. Ko se na zraku posuši, ponavljaj namazanje in sušenje še parkrat. Konečno z vodo sperij, posuši iz lanenim firnežem zdrigni. Da se to postopanje posreči, mora biti antimonovo maslo trdo, ne tekoče. Čim večkrat namakamo, tem temneje postane železo ali jeklo.

Pariški delavci tudi rujavé železo z železnim vitrijolom, raztopljenim v 22 delih vode, katerim pridenejo še par kapljic

solitarjevega in žveplenega etra (Salpeteräther und Schwefeläther). Ta raztopina jako počasi deluje. Ako pa ji pridenemo nekoliko ločnice (desetkrat manj, nego tehta vitrijol) se proces hitreje vrši.

Kmetijstvo.

Nekaj pravil za živinorejce.

Žinoreja je velicega pomena za našo deželo, zaradi tega morajo naši kmetje obračati nanjo posebno pozornost. Brez umne živinoreje pri nas tudi razvoj družega kmetijstva ni mogoč.

Največja napaka je, da imajo naši kmetje mnogo in slabe živine. Mnoge kmetije imajo po osem, deset ali dvajset repov večje živine, dočim imajo klaje samo za polovico tega števila. Ti kmetje bi mnogo bolj prav storili, ko bi redili manj živine, pa tisto bolje krmili. Od dveh dobro rejenih krav imaš več dobička, kakor od treh ali štirih slabih. Ravno tako tudi dva lepa vola, če jih dobro krmiš več obdelata, kakor štirje slabi. Živina, kateri se dobro poklada, tudi manj boleha, nego pa tista, ki rebra kaže.

Posebno pa pridejo v zadrego kmetje, kateri imajo preveč živine v suhih letih. Polovico živine morajo prodati, ker nimajo klaje. Živina je pa v taci letih jako po ceni in kmetovalec jo mora dajati za slepo ceno. Kdor pa ima manj živine, pa tisto lepo, jo bo že kako čez zimo preredit, potem se bode pa že kmalu zopet popravila in od suhe letine ne bode imel posebne škode.

Velika napaka je, da mlade konje in vole prezgodaj uče voziti. Že v tretjem letu jih že vprezajo v voz ali ali plug in jih kmalu rabijo za redno delo. Taka živina nikdar lepo ne odrase. Za delo ne bode dosti prida, pa tudi za mesarja ne bode kaj prida tak vol. Kmetje mislijo, da s tem kaj privarujejo, ali v resnici imajo pa le zgubo. Pri delu s tako živino ni dosti pomagano, proda se pa potem tudi tako slabo, tako da se nazadnje niti krma ne izplača.

Poleg tega je pa navada, da že prvo leto varčujejo pri klaju živini. Ko bi morali mladi živini dajati tečne hrane, jim pa dajo zeleno travo s senom pomešano. Živina, ki se tako zanemarja že v prvem letu se nikdar ne bode lepo razvila, posebno ne bode lepo rastena in in ne bode imela krepkih kostij. Pozneje pač utegneš živini dajati slabšo hrano, ko se je že lepo razvila.

Napačno je tudi, če se kobile ali pa telice prezgodaj rabijo za pleme. Treba je počakati, da se poprej dobro razvijejo, ker sicer ne bomo imeli nikdar lepih kobil ali pa krav. Tudi je za pleme treba odbrati le lepe in zdrave živali, da se živina ne slabša temveč zboljša. Ravno pri plemenjenju še jako mnogo greše naši kmetovalci.

Vsakemu kmetovalcu zatorej priporočamo, da naj ne redi preveč živine, temveč naj gleda, da bode tista lepa, ki jo ima, če tudi jo je manj po številu. Mlade

živine naj prezgodaj ne vpreza in v prvem letu naj jej daje tečne hrane in da naj prezgodaj živine ne rabi za pleme. To so zlata pravila za živinorejca, katerih si ne more nikdar dovolj vtisniti v glavo.

Poučni in zabavni del.

Gjulindžar-Sara.

(Vztočna legenda. Ruski spisal G. P. Miller. Posl. Nekdo.)

To bilo je davno, jako davno. Ljudem še niso bile znane te muke sovraštva, ta brezkončna trpljenja, ta večna borba z vestjo, ki je prišla na svet vsled nečimernega poželenja, biti bolji od drugih. Tedaj ljudem niste bili znani besedi kupiti, prodati v tem nenavnem zmislu, v kateri jih je postavila omika. Tedaj ljudje še niso trgovali z nobenimi pridelki svojega dela, neso še snovali svojega blagostanja na strastih svojega bližnjega. Je li kdo potreboval živeža, pogumno je šel k svojemu sosedu in prosil, kajti vedel je, da mu ne odrekó. Nikdo si ni štel za nikako zaslugo, če je pomagal svojemu bližnjemu in od njega ni zahteval nobene hvaležnosti. Bil je še celo razžaljen, če se bližnjik ni obrnil k njemu za pomoč. Z jedno besedo, zadosti je, če povemo, da je to bilo v srečnih časih, ko je vladal v materi mest, Bajram Aliju, modri han Džafar, solnce pravice, svetlobe in slavne resnice, katerega je bil poslal sam Alah (Bog), da vlada mervsko zelenico.

Slavno in mirno je teklo njegovo vladanje, vznemirjali ga niso nobeni domači in tuji nemiri, bolj olikani sosedje bili so še ponosni na dobre odnošaje s takim hanom, kakoršen je bil Džafar. Ni minola polna luna, da bi v Bajram-Ali ne bili prišli odposlanci in prinesli v dar različnih pridelkov svoje dežele. Bogato obdarovani odpotovali so domov proslavljajoč prijaznost in gostoljubnost mervskega vladarja.

V jednom takem odposlanstvu stal je mej odposlanci in kupci iz indijskega mesta Agra pred Džafarom stavec s sivo glavo.

S svojo visoko postavo, plemenitim obnašanjem, odkritosrčnim poštenim pogledom, kateri je lasten le popolnoma čistim dušam, napravil je na Džafara močan vtis. „Ne more biti, mislil si je, da bi to bil priprost kupec ali podložnik. Ne, toliko se vidi v njem spoznanje plemenitega ponosa in lastne vrednosti, tako vablivo je njegovo vedenje, tako lepo, gladko in prepričujoče razlaga misli svoje, da ni dvomiti, da po žilah njegovih teče plemenita kri njegovih prednikov. Čemu skriva on svoje pravo ime? Čemu se je oblekel v obleko priprostega podložnika, in vkupe z drugimi biva v skupnem šotoru in se z ničemer ne loči od drugih gostov? Dobro bi bilo poizvedeti, kdo da je in skazati mu čast, ki mu gre. Pa tako hoče gost, ne bodem motil njegovih želj; kajti kar hoče gost, to hoče Alah.“